

Po dovršeni hospitaciji pozdravi naš novi predsednik tov. Lovrec vse prisotne goste in člane, ki so od blizu in daleč prihiteli k sestanku ter s tem pokazali svojo stanovsko zavest. Z obžalovanjem omeni, da smo med drugimi izgubili nenadoma rudi tov. Knafliča, ki se je moral preseliti kot nadučitelj v Radavne pri Mariboru. Ker mu ni bilo mogoče posloviti se ustumno, je storil to pismenim potom. Z odhodom tega vrlega tovariša je nastala v našem društvu široka vrzel. Želimo mu obilo sreče na novem mestu ter ga ohranimo v vzpodbujajočem spominu!

K našemu društvu so pristopile na novo tovarišice Dragatinova, Zolgarjeva in Kokotova.

Zadnji zapisnik se odobri. Došla je brzojavka iz Belgrada od regenta Aleksandra, in sicer z zahvalo za poslano mu vdanostno izjavo, ki mu jo je izreklo naše društvo na zadnjem zborovanju.

Potem je prišlo na dnevni red poročilo referentov o »Načrtu preustrojitve šolstva in narodne vzgoje«. Tov. referenti so premišljeno utemeljili in skrbno izdelali snov. Zato jim izreče tov. predsednik najlepšo zahvalo. Sklepi se sporočijo Zavezi.

Tov. Ivanuš poroča o zborovanju Zveze slov. učiteljev in učiteljic v Celju.

Enoglasno se sprejme predlog tov. Volavška: »Društvo naprosi Zavezo, da preskrbi, da se razveleži vladni ukrep, ki se z njim črta polovica aktivitetne doklade učnim osebam, ki imajo naturalno ali ob šol. obč. v brezplačno razpolago dano stanovanje, če je to primerno in porabno. Učne osebe, ki uživajo brezplačno primerno in porabno stanovanje, kakor je določeno v drž. šol. zak., to obdrže, vsem drugim se nakaže stanarina, kakor državnim uradnikom.

Tov. Firm predlaga: »Zaveza se naprosi, naj posreduje, da se doda vsem učnim osebam, ki imajo že najmanj 2 službeni leti, in sicer vsakemu letu po 6 mesecev, v številu od 14. do v številu 19. solarnega leta, kakor je to storila štaj. vlada.

Prihodnje zborovanje se vrši v Pod-sredi meseca avgusta. Pričakuje se, da se ga sigurno udeležijo vsaj enkrat vsi člani našega društva. Torej na svidenje! Ne zabite!

Tov. predsednik se navzočim zahvali za obilno udeležbo in pozornost ter zaključuje zborovanje.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem je imela na Vel. sredo, dne 16. aprila, svoje delegacijsko zborovanje. Predsednik tov. Rajšp pozdravi delegate, poudarjajoč čustva, ki navdajajo učiteljstvo pri zavesti dejstva, da ne zboruje več v »nemškem«, ampak v slovenskem Celju, ne več kot sužnji Avstrije, ampak kot samostojni in svobodni Jugoslovani; h kateremu preobratu je narodno učiteljstvo kar največ pripomoglo, ker ono se ni šele zdaj prelevilo, ampak je bilo vedno prvobornik in zastavonoša na polju borbe za narodne pravice. Nadalje je naglaševal važnost štajerske Zveze za preteklo dobo ter omenjal zaslug njenega učiteljstva za organizacijo sploh in v boju za naše socialne pravice. Nadalje je izjavil, da je štajersko učiteljstvo slej ko prej vedno pripravljeno do vsakršnih žrtev, ako bi to zahtevala stanovska ali narodna korist.

Tajnik tov. Tomažič nam je poročal o delovanju Zveze v pretečenem letu ter obveščal delegate, da sta bili od zadnje Vel. noči 2 odborovi seji, pri katerih se je razpravljalo največ o vprašanju nastanitve novih okr. šol. nadzornikov in o stališču, ki ga zavzema Zveza glede učiteljskega zastopnika za štajersko učiteljstvo v viš. šol. svetu. Iz tajnikovega poročila je tudi razvidno, da je v Zvezi včlanjenih 16 društev z 819 člani.

Blagajnik tov. Gnus nam je odprl zaklade naše blagajnice.

Po odbitku vseh stroškov je v Zvezini blagajnici 3587 K 07 vin. ostanka, in naš vojni podporni sklad pa ima 12.044 K 08 vin. kapitala. Vsekako lepe številke. Blagajnik konstatira, da so zaostalo članarino razen enega društva že vsa druga poravnala; je pač še več tovarišev, ki niso k vojnemu skladu ničesar prispevali. Z ozirom na priznano učiteljsko tankovestnost pa je pričakovati, da bodo v tej zadevi tudi še zaostali tovariši vsaj ob nakazilu 100% poviška doklad svojo moralno dolžnost napram organizaciji zanesljivo izvršili.

Nato je prišel razgovor o UJU.

Ganglova idea o UJU je tako eminentnega pomena, da mora biti za njo

* Poročilo se je zakasnilo, ker je poročevalec, in sicer brezuspešno, čakal na dopuštiljatev nekaterih predlogov, ki jih ni mogel sproti zapisati.

brez izjeme vse učiteljstvo navdušeno in s tem v zvezi tudi ni delegacija proti razpustu Zveze in so se tozadevna mnenja na predlog tov. Flereta formulirala sledeče:

»Načeloma smo za preustrojitev naše organizacije, eventualno tudi za razpust Zveze, vendar pa postane po mnenju delegacije to vprašanje aktualno šele takrat, ko se naša država upravno uredi. — Da pa se pripravljamo na tako preustrojitev že sedaj, naj se izvoli poseben odsek, ki naj to vprašanje razmotri in poroča o tem na prihodnji delegaciji.«

Pri predlogih je bil med drugimi sprejet predlog tov. Gnusa, ki se glasi: »Zahtevamo, da se osebne zadeve učiteljstva, kakor: terno predlogi viš. šol. svetu, imenovanje začasnih učnih oseb, disciplinarne zadeve itd. odvzamejo ingerenci okrajnih šolskih svetov, v katerih sede zastopniki raznih stanov, in poverijo po ureditvi ustave in uprave države SHS posebnemu okrožnemu učit. svetu, v katerem imajo glas in sedež vsi okr. šol. nadzorniki in zastopniki učiteljstva dotičnega okrožja.«

Dalje je bil soglasno sprejet sledeči predlog učit. društva za laški okraj: Z ozirom na število članov in z ozirom na načelo proporcije ne more Zveza glede zadeve štaj. učit. zastopnikov v viš. šol. svetu pripoznati nobenega pakta, obžaluje tozadevna nespornost in poziva tov. Gnusa kot Černejevega namestnika, da vztraja na svojem mestu.

Nato je stavil tov. Šumer še več predlogov, ki pa si jih poročevalec sproti ni mgel točno zapisati in ker je bil njegov trud, dobiti dotične predloge, brezuspešen, jih, žal, tudi ne more objaviti.

Tudi e je glede »Načrta« tov. Flereta kot člana ankete za njega proučevanje nekoliko resolucij položilo na srce, ki jih naj na pristojnem mestu primerno zastopa; tov. Potočnik ga še posebe opozarja na primerno uvaževanje njegovega tozadevnega članka v 16. šte. »Učit. Tovariša«.

Zborovanje je bilo sijajno in plodno, nosno, le žal, da je nam pri vsakem zborovanju čas prekratek.

L. Potočnik.

+ **Pedagoško društvo v Krškem** ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 14. junija, v risalni dvorani meščanske šole v Krškem. Začetek ob 10. uri. Dnevni red: 1. Poročilo tajnika. 2. Predavanje tovariša strok. učitelja Ivana Magerla: »Na razvalinah avstrijske ljudske šole.« 3. Razgovor o reformi šolstva. 4. Blagajniško poročilo. 5. Volitev novega odbora. 6. Volitev delegatov za Zavezino deleg. zborovanje. 7. Slučajnosti.

Da postavimo naše šolstvo na trden temelj, je treba vestno presoditi gradivo, ki se naj porabi pri zgradbi naše narodne šole. Dolžnost vsakega zavednega učitelja je, da sodeluje pri sestavi novega šolskega zakona, na katerem bo v naprej sponelo naše šolstvo. Zato pozivljamo vse člane našega društva, da na vseh šolah razpravljajo na temelju osnovnega načrta, ki ga je izdelala Zaveza — in potem poročajo na našem zborovanju o event. dodatnih, oziroma izpreminjavalnih predlogih. Pozneje dobimo tudi po anketi predelan načrt v recenzijo.

Ker nam bo na tem zborovanju voliti tudi novega predsednika, pozivljamo vse člane, da se že zdaj posvetujejo o tem, komu naj poverimo vodstvo našega društva. — Leop. Levstik, t. č. tajnik.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu. Gibanje tržaškega učiteljstva tudi v sedanjem času ni izostalo. Naši tovariši onstran meje se vztrajno gibljejo. Zborovanje tega društva, ki se je vršilo 29. maja, je otvoril naš stari tovariš Germek, ki je pozdravil obilo številu zbranih tovarišev (nad 80), opravičil odsotnega novoimenovanega šol. nadz. Tavčarja in predstavil vladnega zastopnika italijanske oblasti g. Mraza. Potem je dal besedo tov. ravnatelju Pretnarju, ki je v izbranih besedah predaval o pomenu šolskih izletov v okolico in Istro. Ti izleti bodo sedaj šele prišli do popolne veljave, da našo mladino seznanimo z našo slovensko zetulo v Trstu, okolici in Istri, da ji pokažemo naš svet; svet, ki ga naj ljubijo in varujejo ter obvarujejo svoji narodni domovini. Nato je predaval tov. Rode o svojih vtisih iz Ukrajine ter seznanjal tovariše z našo narodno bratsko zemljo na severu in z običaji našega narodno bratskega ljudstva. Slikal je revolucionarni preobrat tega naroda v zadnjih letih ter narodno porazdelitev veleposestniške zemlje. Seznanjal je navzoče o narodni duši tega naroda in o njega šolstvu. Nato je govoril o lokalnih šolskih razmerah tov. Germek. V ostrih obrisih je sli-

kal sedanji položaj našega šolstva, pomanjkanje slovenskega učiteljstva ter predlagal resolucijo na italijansko vlado, da ona odpomore temu položaju in ustanovi v Trstu slovensko moško in žensko učiteljske, da se odpomore pomanjkanju učiteljskega naraščaja. Tov. Trobec je predlagal, naj se poskrbi, da se tudi onim učiteljskim, ki so bili po okupaciji brez šole, ker jo je italijanska oblast zaprla, da prilika, da napravijo sedaj izpit ali nadaljujejo študij. Tov. Danev želi, naj se stavi v resolucijo tudi to, da se odpro v mestu slovenske šole ter se s tem razbremenijo presilen naval na okoliške šole ter se deluje na to, da se odpro tudi slovenske srednje šole v Trstu. Tov. Gruntar omenja, da mi ne apeliramo le kot učitelji, temveč tudi kot očetje, ki nimamo sedaj pošiljati kam svojih otrok. Tov. Mahkota opozarja, da se slovenska javnost ne more v sedanjih časih oglašiti, ker nima besede in je zaradi tega učiteljsko društvo tembolj poklicano v to, da na čim širši podlagi deluje za rešitev celokupnega šolskega vprašanja v Trstu. Tov. Germek se strinja s končnim predlogom, da naj se prepusti odboru sestavo peticije in resolucije na kraljevo vlado. (Sprejeto!) Članarina od januarja dalje se določi na 1 liro mesečno. Tov. Kleimayer govori o organizaciji »Ljudskega odra« in o sodelovanju učiteljstva pri njem. Nato zaključil predsednik zborovanje.

Kronika.

= **Draginjske doklade učiteljstvu.** Belgrajska »Pravda« poroča z dne 30. maja: Na zadnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da se draginjska doklada izplačuje tudi učiteljem v novih krajih. Položaj učiteljstva v novih krajih ni urejen. Zakonski predlog o izenačenju pravic učiteljev Srbije in novih krajev še ni gotov in dokler se definitivno ne reši, bodo uživali draginjsko doklado kakor v Srbiji tudi ostali učitelji.

= **Nova pomorska akademija.** V Dubrovniku otvorijo koncem avgusta novo pomorsko akademijo, v katero se bodo sprejemali dijaki z dovršenimi gimnazijskimi študijami. Učna doba bo trajala dve leti.

= **Tehniški visokošolski tečaj.** Deželna vlada je odobrila po kuratoriju za začasni tehniški visokošolski tečaj od slušateljev pobirano matrikularno takso. Odklonila pa je pobiranje kolegnin za ta tečaj.

= **V Narodnem predstavništvu** je preteklo soboto govoril poslanec dr. Mehmed Spaho o šolstvu v Bosni. Naglašal je nujno potrebo po ustanovitvi čim največjega števila ljudskih šol, ker imamo teh mnogo premalo, dve vseučilišči (v Zagrebu in Ljubljanu) pa nam popolnoma zadostujeta. Slovenski poslanci so seveda takoj razumeli ta napad na slovensko vseučilišče v Ljubljani. Poslanca dr. Lončar in dr. Kukovec sta z odločnimi medklici zavračala govornika in poudarjala naše potrebe in zahteve po najvišjem kulturnem ognjišču.

= **O nerazdeljenem pouku.** Tak pouk, zahteva ali samo dopoldansko ali pa izjemoma tudi samo popoldansko poučevanje, ako imata n. pr. dva zavoda samo eno šolsko poslopje na razpolago. Ako se vrši na kaki šoli dopoldanski pouk, potem je le izjemoma mogoče poučevati kak neobligaten predmet še popoldne. Za slučaj pa, če se prične s poukom že ob 7. uri jutraj, se tudi lahko neobligatni predmeti dopoldne razvrste, zakaj vsako dopoldne imamo lahko 5 ur pouka, kar zneša na teden 30 ur. Več kot 30 ur pa nikakor ne kaže učencev — tudi višjih razredov ne — ob času poletne vročine mučiti s poukom; popoldne naj jim služi za oddih in pri lepem vremenu tudi za kopanje, saj so že stari Rimljani poudarjali: »Mens sana in corpore sano!« Navadno se pa tudi nekateri manj važni predmeti pri nerazdeljenem pouku nekoliko skrajšajo, kar se tem lažje zgodi, ker se to vrši zadnje mesece šolskega leta, ko je predpisana tvarina večinoma že obdelana. Tak je princip nerazdeljenega pouka. Kdor pa samovoljno pouk deli in predmete sestavlja tudi na popoldne, ta nima pravega pojma o nerazdeljenem pouku. Imenovali bi to zamotante pojmov!

J. B.

= **Učiteljev ne sprejemajo v aktivno vojaško službo.** Ministrski svet je sklenil, da rezervnih častnikov, ki so po poklicu učitelji, ne sprejemajo v aktivno vojaško službo. Tozadevne prošnje se morajo vse odkloniti. Motivacija: pomanjkanje učiteljev.

= **Žena Leninova** je načelnica boljševiških šol, žena Trockega pa je državna komisarka moskovskih gledališč.

Naročajte in širite naš list.

Polemika.

IVAN STENOVEC:

Zaradi sestave podrobnega učnega načrta za telovadbo.

V »Popotniku« št. 4. t. l. me je zdramil Gasparijev Tone. Nisem ravno spal, ampak ždel sem v gorskem kotlu. Mislim sem preresetati, pa bom le na debele omlatil. Kar od kraja pričnimo!

Vse hvalevredno je, da se je izmed učiteljstva oglašil kot prvi — sedaj v naj-novejši dobi — tovariš Michler in povzdignil svoj glas za reformo telesne vzgoje naše mladine. To potrebo so dalekovidni možje že davnej občutili, samo kot je tovariš Lajovic povedal — udeležstvomati je niso mogli, ker niso bila ugodna tla in ker tudi ljudi ni bilo, ki bi imeli zanj kaj več smisla. Ravno tisti ljudje pa, ki jim je bila telesna vzgoja mladine ena prvih skrbi, so takoj po razsulu začeli z močno reformo tam, kjer so pustili svoje delo. Eden izmed teh je tudi naš tovariš Gangl.

Dokaz temu so dela in njih poročila, priobčena v člankih »Slov. Naroda«. Tam poroča dr. Ambrožič dne 15. januarja t. l. v Slovenski Sokolski Zvezi o nalogi Sokolstva do naraščaja (*). Zavzela pa se je že 29. in 30. junija 1918 tudi JDS za to panogo v svojem strankinem programu pod IV./3. Seve — kakega podrobnega učnega načrta za šolsko telesno vzgojo še ni nobeden sestavljal ne takrat ne do sedaj, ker je bilo treba marsikaj bolj važnega urediti kot to, deloma tudi zato ne, ker je dva strokovnjaka prof. Evgena Sajovic in učitelja Egona Jezerskega — vojna požrla. Da sta nam ostala živa, bi bili tu gotovo že več imeli, kot imamo.

To mimogrede z ozirom na skrb o reformi za telesno vzgojo.

Da je pa tovariš Michler krenil na to polje, se mi zdi, da je dobil vzpodbudo ravno v sokolskem načrtu, priobčenem v prej imenovanih listih pod točko III. v naslovu »Sokolstvo in šport«.

Tam se je Sokol razmahnil in prevzel v svoj delokrog tudi to, česar formalno še ni imel doslej na papirju, kar je pa faktično že gojil. To pa je vse ono, kar navaja ondi v 4. odstavku in za kar se tov. Michler v »Učit. Tovarišu« z dne 7. marca t. l. tudi poganja. Tovariš Michler se je zavzel bolj kot športnik kakor pa telovadec za telesno vzgojo mladine, kar priča zlasti njegov drugi članek v »Učit. Tov.« z dne 7. maja t. l. in kar podpre že sam naslov »Telesna vzgoja, šport in šola«. Tod je izlil, kakot čutim, veliko svojih težej, ki pa se sučejo po največ krog lahke atletike in športa. Veliko govori o angleških športnikih in ameriških »športnih mojstrih«, prav nič pa ne o kakih francoskih ali belgijskih, kaj šele o čeških ali slovenskih telovadcih.

Po kratkem pregledu brige za telesno vzgojo je šel od Orkov mimo Rimljanov k Germanom ter običal takoj pri Angležih in Amerikancih, ki so pač športniki. Se pri Nemcih se ni dotaknil turnvereinskega telovadnega sistema. Češkega Sokolstva s Tyrševim genialnim telovadnim sistemom niti ne omenja, dasi to ni tako daleč kot Amerika. Še slovenskega Sokolstva ne bi omenil, če se ne bi kot športnik obregel v to, da je le-ta sprejel šport šele v zadnjem času v svoj program. Nikjer nič ne pripomni o uspehih sistematične telovadbe Slovencev, ki so se že vendar kosali po svetovnih tekmah s Francozi, Italijani, Angleži, Belgijci, Hrvati, Srbi in Čehi. Nič ne pove, da so Čehi l. 1912 uprizorili le potom sistematične telovadbe celo olimpijado in, kar je češkega: še čez olimpijado. Da je bil zmagovalac te največje svetovne tekme Slovenec Stan Vidmar, o tem tudi molči.

Tovariš Sajovic mu je hotel gotovo lepo narahlo namigniti v »Učit. Tov.« z dne 28. marca t. l. na Čeha in nas same. In to je tudi storil tam, kjer govori potem, ko je podal izvleček francoskega zakona za telesno vzgojo, o Francozih in slovenskih Sokolih, ki so jih že dosegli — brez državnega zakona.

Čemu mlati to že tolikokrat premeto reč?

Zato, ker me je strahl!

Tov. Tone Gasparij piše jako lepo in poučljivo. V pedagoškem in znanstvenem »Popotniku« št. 4. l. 1919 se je oglašil, kakor se mi zdi, kot pedagog in znanstvenik pri besedi o telovadbi. Tam piše med drugimi lepimi nasveti in dejstvi, ki so jih že deloma Sokol, Michler in Lajovic razvili, da bi ustvarili na ljudski šoli mesto reformiranega sokolskega načrta o telovadbi potujoče gledališče(?) in suhoparno lahko atletiko izmenjali z igrajočo

*) Olej tudi l. in 2. šte. »Sokola« t. l. str. 10 in dalje! — Op. pis.

telovadbo, ker »cilj pouka je vendar vzgojni — ne pa mehanično ponavljanje preutemeljenih (Vortner — ker ni vadiatelja, op. pis.) vaj.«

Saj je vendar že tov. Michler povedal, kaj naj bo smoter telovadbe na ljudskih, mestnih in srednjih šolah. (»Učit. Tov.« z dne 7. marca t. l.) In ta namen je že davno imel tudi Sokol, ko je vedno prav po Tyršu poudarjal tako telesno, moralno, pravno in duševno vzgojo, ki ne pripusti, da bi narod telesno, moralno ali duševno propadel. Gasparijev tu navedeni smoter velja za sedaj; za nas vse bodoče učitelje telovadbe mora pa biti namesto pomišljaja še »telesno, moralno in duševno« vzgojni. Ako se more to troje (pri Gaspariju v pomišljaju) doseči le s potujočo telovadbo — jaz bi ji rekel v najboljšem slučaju izlet — in z igrado telovadbo — ki bi ji morda tudi lahko rekli le: igra — doseči, bi dvomil!

Da pa imajo vse vaje pod milim nebom neizmerno vrednost pred vajami v zatohlih in prašnih prostorih, razume pač vsak. Zato jih je Sokol prevzel s spornim vred v svoje področje, dr. Ambrožič pa v listu »Sokol« št. 4. iz t. l. njih potrebo zdravniško utemeljil.

To-le, da je »Popotnik« v št. 4. pri Gasparijevi besedi o telovadbi omenil, da »podrobni učni nacrt v tem smislu (Gasparijevem) sestavlja Ivan Michler, me je iz ljubezni do naroda in zato tudi do predmeta gnalo, da povem v svrhu sestave telovadnega (ne kakega igrajočega, potujočega ali športnega) učnega nacarta svoje pomisleke, ki mi nikomur ne vsiljujem.

Ker je delo velevazno in ne samo za par let, temveč lahko za več rodov dobro ali slabo sestavljeno, je škoda dela in truda, če bi nacrt ne odgovarjal dejanskim potrebam in pravemu smotru.

Zato bi prav tovarisko svetoval Michlerju, naj v svrhu sestave telovadnega nacarta preučita poleg različnih dobrih opisov o gojenju športov cez vse potrebni Tyrsev telovadni sestavi. Ne skodovalo bi prebrskati tudi francoskega, italijanskega, belgijskega in drugega. Tov. Lajovic je tudi čutil potrebo, ko je namignil o bodoči opomoci Nenicev — samo: je kar brz odrezal in območnil. Iz teh bi bilo treba izsusi vse dobro ter napraviti to, na kar se bodo naslonili lanko se taki »učitelji« netelovadci, ki »sami komaj začaste glavnim težnjam«.

Preavsem pa naj se drži Ivana Bajzla »predlogov o reformi telesne vzgoje«, kjer je imenovani tovariš kot učitelj in telovadec mojstrsko premostil šolski, sokolski in narodni ali državni smoter telesne vzgoje. Istotako je častno resil vprašanje, komu bodi poverjena telesna vzgoja mladine. Ako bo upošteval ta nasvet, bo sestavil telovadni nacrt prav in zato v drugem smislu, kot pa ga obeta tovariš Gaspari. (»Učit. Tovar.« z dne 21. maja t. l.)

Hi koncu, ker je vse eno stvarno, željo zastopnikom slovenskega Sokolstva! Zdi se mi, da smem vsaj v imenu učiteljstva naše Zaveze prositi zastopnike SSZ to-le: Ko boste na Vidov dan, dne 28. junija t. l. zborovali pri ustanovitvi Sokolskega Saveza SHS v Novem Sadu, povzdignite močno svoj glas o pravem sokolskem namenu tako, da boste posvetili v bistvo sokolske misli vsem! Ne odmaknite se niti za las od tega, kar je edino sokolskega! Dopovejte onim bratom, da smo slovenski učitelji pripravljene storiti v korist našega jugoslovanskega naroda vse: to je vzgajati ga telesno, moralno in duševno dobro tako daleč, da bi zaradi teh napak nikdar ne propadel, nikakor pa da ne moremo stremeti za tem, da bi sodelovali kjersibodi kot kaki cestnopometaški, žandarski, policijski, orožni ali taki in enaki pomočniki! Proti temu smo zato, ker ljubimo svojo državo in ker imamo zgled v rajni Avstriji, kam pride državna uprava, ako goji med narodnimi društvi te vrste posej; pri Čehih pa nasprotni zgled: da vstane še tako tlačen narod, ako živi po teh načelih, kot jih ima češki narod in pravo Sokolstvo. Povejte jim, ako bo Sokolstvo udejstvovalo svoje delo tako, kot si ga je pri nas na Slovenskem že začrtalo, bo lahko roko v roki s šolo vred doseglo to, česar ne doseže država ne z ukazi, ne z naredbami!

Iz Jugoslavije.

— Višji šolski svet. Prihodnja seja višjega šolskega sveta se vrši v četrtek, dne 12. t. m. Začetek ob 8. zjutraj.

— Goriškim učiteljem beguncem v znanje in uvaževanje. 1. Oni tovariši in tovarišice, ki jim je bilo z dekretom višjega šolskega sveta priznано napredovanje v višji plačilni razred, oziroma stopnjo že s 1. junijem 1919. naj prosijo za pomaknitev v dotični razred naravnost pri viš-

jem šolskem svetu v Ljubljani; prošnji je priložiti gori omenjeni dekret. — 2. Na Koroskem nameščeni tovariši (tovarišice), ki niste še v posesti svoječasno višj. šol. svetu predloženih uradnih spisov, obrnite se na tovarišico Jadvigo Strelovo, t. j. bivajočo v Vojniku pri Celju, ki je na sestanku dne 17. aprila prevzela vse spise, jih ponesla v Pilberk, da vam jih vroči ob priitki zborovanja. Dogodki na Koroskem so to onemogočili, tovarišica je rešila spise in so na varnem. To v pomirjenju onim, ki so bili v skrbeh. — 3. Tovariši vpokojenci in vdove, ki ste redno dobivali svoje prejemke pri davčnih uradih, odnosno pri dež. finančni blagajnici v Ljubljani, bodete te še nadalje dobivali tamkaj proti nekolikovani pobotnici do konca septembra; od 1. oktobra t. l. dalje se vam bodo pa izplačevali prejemki potom blagajnice poštno-čerkovnega urada v Ljubljani. — Vsi ostali dobe svoje prejemke z doplačili že sedaj izplačane potom blagajnice poštno-čerkovnega urada v Ljubljani. Vpošiljanje pobotnice odpade. — 4. Vsakdo je dolžan v svojem in v interesu poslovanja takoj naznaniti morebitno izpremembo bivališča, in sicer vpokojenci in vdove knjigovodstvu dež. vlade za notranje zadeve, aktivni pa deželnemu knjigovodstvu, vse druge izpremembe pa vsi višjemu šolskemu svetu v Ljubljani.

— Štipendije in podpore ministrstva za poljedelstvo. Ministrstvo za poljedelstvo namerava razpisati štipendije in podpore za strokovno izobrazbo v kmetijstvu, živinogojstvu in hidroterapiji na visokih in srednjih strokovnih šolah in za praktično izobrazbo po končanih strokovnih študijah. Štipendije se bodo razpisale v »Slovenskih Novinah«, in morajo prošilci pravočasno vložiti svoje prošnje, ker se na poznejše prošnje ne bo oziralo pri oddaji štipendij. Vse druge podrobnosti se zvedo pri oddelku za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani.

— Tomaž Lukančič †. V svojem rojstnem kraju — v Kamnjah na Goriškem — je umrl pretekli mesec tovariš Tomaž Lukančič. Služboval je na različnih krajih goriške okolice, nazadnje kot učitelj-voditelj na ljudski šoli v Gorbijah pri Sovodnjah ob Soči, kjer je bil malo pred izbruhom vojne vpokojen po 40letnem uspešnem in trudopolnem službovanju. Kot penzionist in samec se je tov. Lukančič podal v rojstno mu vas, kjer je nameraval živeti na svoja stara leta. Sredi cvetja in sadja si je sezidal tu na prijaznem gričku svoj lastni dom, v katerem pa mu je bilo usojeno preživeti le nekoliko kratkih let. Tov. Lukančič je bil velik prijatelj prirode ter strasten lovec. Med tovariši je bil jako priljubljen in spoštovan mož, saj spoštovali in ljubili so ga vsi, ki so ga poznali. Počivaj v miru v domači zemlji Ti zlata učiteljska duša!

— Tovariš Fran Kocbek, nadučitelj v Gornjem gradu, je prevzel nadzorstvo nad celjsko podružnico »Deutsch-Österr. Alpenvereina«.

— Iz Rateč pri Beli peči poročajo, da so Lahi v belopeško šolo uvedli italijanski pouk, čeprav tamkaj ni niti enega otroka, ki bi umel ta jezik.

— Odkritje nagrobnega spomenika pok. A. Grčarju se vrši v četrtek, t. j. 12. junija, ob 3. popoldne v Radovljici. Tovariši pevci imajo ob 2. popoldne isti dan skupno vajo v šolskem poslopju. Ker je bil pok. A. Grčar zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu in splošno priljubljen, je pričakovati obilne udeležbe.

— V Trzinu na Gorenjskem namerava ustanoviti deško meščansko šolo.

— Iz Mirne nam pišejo: Dne 30. maja zjutraj je umrl za srčno kapjo tukajšnji nadučitelj tov. Matej Jenko. Pogreba dne 1. junija se je udeležilo obilo ljudstva, pa tudi lepo število tovarišev in tovarišic je spremlilo priljubljenega tovariša na zadnji poti. — Pokojni Jenko, ki je bil član Slomškove Zveze, je bil mirna duša, pošteni in skopi in skozi ter značaj, kakršnih najdeš malo. — Časten mu spomin! Ostalim pa naše odkrito sožalje!

— Kdaj skličejo anketo, ki določi učni nacrt za meščanske šole? Po sklepu občinskega sveta se že jeseni otvorijo v Ljubljani meščanske šole. Učne načrte so mestne osemrazrednice že sestavile in tudi predložile mestnemu šolskemu svetu. Kdaj jih dobi anketa v pretres in odobrenje, pa ne vemo. Mislimo, da je zadeva kar najnujnejša. Treba je takoj začeti z vso resnostjo s pripravami, sicer vsi lepi in hvalevredni sklepi občinskega sveta cstanjejo na papirju.

— Iz Maribora nam poročajo, da se je tja vrnila iz Č. Kostelca na Češkem rodovna profesorja dr. Lj. Pivka, ki so jo avstrijske oblasti kruto preganjale. Profesorju dr. Pivku so namenili vislice, njegove ljudi so vlačili po ječah. Sedaj je konec krutostim, ker je zmagala pravica.

Srednješolske vesti.

Dr. Korošec in belgrajski maturanti. Klub belgrajskih maturantov je izvolil za svojega pokrovitelja min. podpredsednika dr. A. Korošca, ki je pokroviteljstvo tudi prevzel in obljubil, da bo skrbel za klub. Klub belgrajskih maturantov je tudi sklenil, da priredi potovanje v Zagreb, Ljubljano, Dubrovnik, Mostar in Sarajevo.

Pazinska gimnazija. Lahi so pazinsko hrvatsko gimnazijo zatvorili že početkom meseca marca. Ker je pa še več dijakov, ki niso dovršili gimnazije, je dovolil tržaški guverner, da napravijo maturanti in ostali dijaki izpite na italijanski gimnaziji, toda v hrvatskem jeziku.

Književnost in umetnost.

Popotnik, št. 4. Vsebina: Razprave: 1. Dr. Franc Derganc: William James. — 2. Pav. Fieré: iz nacrtja preustrojitve naših ljudskih in mescanskih sol ter učiteljske izobrazbe. — 3. H. Solitude—J. vuga: Gibanje delovne sole v luci realnega nazora. — 4. Ione Gaspari: beseda o telovadbi. — Iz soskega dela: 5. Fr. Karbas: Kako poučujem zgodovino v sedanjem času. — 6. Keginja Gobec: Glasovanje v prvem šolskem letu. — 7. Fr. Karbas: Kako sem ponavljal skladnjo — Razgled: A. Slovstvo: Dr. Bogdan Derč: Dojencek (—) — Vladimir Levstik: Zapiski rime Gramontove (Dr. S.). — Mlada Jugoslavija 3.—4. (Fr. Kranjc). — Zvonček 1.—2. (—). — Sokol. B. Casopisni vpogled. C. To in ono: Psihologija in umetnost poučevanja. — Enotna sola na Svedskem. — Potovalne šole v tujini (Fr. Kranjc). — Zakon o organizaciji ljudskih tečajev o državljanski vzgoji na Češkem.

Orkestralno društvo »Glasbene Matice«. Kot bistveno obstojni del društva »Glasbene Matice« se je osnovalo na ustanovnem zborovanju v nedeljo, dne 18. t. m., orkestralno društvo »Glasbene Matice« s sedežem v Ljubljani, ki je njega namen gojiti resno instrumentalno, in prvi vrsti slovansko glasbo. Sestavljen je poslovni red društva in izvolil začasni odbor. Društvo šteje že lepo število izvršujočih članov in bo pričelo v najkrajšem času s skupnimi vajami v godalnem orkestru (gosi, viola, čelo, kontrabas) pod vodstvom dirigenta prof. Jeraja, ki je bil dolgo vrsto let koncertni mojster na dunajski dvorni operi in v filharmoničnem orkestru. Ljubitelji glasbe, ki se čutijo zmožne sodelovati v orkestru, se kot novi člani lahko prijavi pri imenovanem g. dirigentu tik pred skupnimi orkestralnimi vajami, ki se bodo vršile v veliki dvorani »Glasbene Matice« in se bodo razglašale na društveni deski v veži »Glasbene Matice«.

»Jugoslovanska mučenika Zrinski in Frankopan« se zove brošura, ki jo je izdala Tiskovna zadruga v Mariboru. Spisal jo je profesor Matija Pirč. Cena 1 K. Manj kot 10 iztiskov se ne pošilja. Brošura je posebno pripravna za šolsko mladino. Vsebina brošure je zanimiva: izvor Zrinskih in Frankopanov, zarota, usoda zadnjih Zrinskih in Frankopanov ter prevoz zemeljskih ostankov Zrinskega in Frankopana v domovino. Brošurico toplo priporočamo.

Zahvala slavnega kiparja Ivana Meštrovića. Ivan Meštrović, čigar veliko umetniško delo »Kosovski dom« je vlada kupila, je poslal ministru prosvete Davidoviću zahvalno pismo, v katerem izraža svojo radost, ker je vlada omogočila, da je delo, ki proslavlja narodno vstajenje, na razpolago vsemu narodu.

Prvi natisk Pirčeve »Kratke zgodovine Slovencev, Hrvatov in Srbov« je

razprodan. Ker so se tiskarski stroški dvigali, je cena novemu natisku K 2.— za komad.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XXIII. izkaz.

Po 100 K: Društvo upokojenega učiteljstva v Sloveniji. Po 12 K: Učiteljsko v Dobovi. Po 5 K: Podobnikar Pavel Dobrova pri Ljubljani. — Današnji izkaz. 117 K. Prej izkazanih 5665 K. Skupaj 578 kron.

Ivan Petrič.

Ljubljana—Sp. Št.

Z 22. št. »Učiteljskega Tovarisa«

sem se prostovoljno odpovedal uredniškim poslom. Vse sotrudnice in sotrudnike, ki so me tekom dvanajsetih let mojega uredništvja požrtvovalno in vztrajno podpirali, ob tej priliki iskreno zahvaljam za njihovo pomoč! Ves čas me je vodila poštena volja, da po svojih najboljših močeh služim stanu in šoli. S to zavestjo se poslovljam.

Ljubljana, dne 28. maja 1919.

E. Gangl.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

R. B. v. A.: Vprašanja nismo priobčevali, ker Kalteneggerja ni več v Ljubljani. Denitvno se je preselil v Nemško Avstrijo.

Šolsko vodstvo v T.: Rokopis (praznoprav prepis) je nečitljiv, zato ga ne moremo porabiti. Napravite posnetek samega razločno pisavo in nam ga pošljite!

Ob Savo: Pozdrav — preden pošljete! Glej današnje obvestilo! Morda dostaviš ali izpremeniš. Pošlji!

Bled 1: Naznanite prej in povejte, ostanete tudi potem v službi.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Izšla je:

Kratka srbohrvatska slovnica za Slovence.

Sestavil dr. Josip Mencej.

— Cena 2 kroni. —

V Ljubljani 1919. —

Natisnila in založila Učitelj-

— ska tiskarna. —

Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ulica številka 6.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Promet do 31. maja 1919 K 165.842-0

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto do 12. ure popoldne.

Tožnim srcem javljamo prežalostno vest, da je naš ljubi soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

MATEJ JENKO,

nadučitelj na Mirni

danes, 30. maja, ob pol 7. uri zjutraj nenadoma preminul, star 41 let.

Pogreb predragega pokojnika se je vršil v nedeljo, dne 1. junija ob 3. uri popoldne na pokopališču k sv. Heleni.

Mirna, 30. maja 1919.

Ljudmila Jenko roj. Mazgon, učiteljica, soproga.

Ljudmila, Mimi, Ela, Lidija, Marijan, otroci.